



DET KONGELIGE  
ENERGIDEPARTEMENT

# Prop. 83 L

(2023–2024)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

---

Endringer i energiloven mv. (tiltak for et mer  
forbrukervennlig strømmarked)



# Innhold

<b>1</b>	<b>Hovedinnholdet i proposisjonen</b> .....	5	4.4.2	Forslaget i høringsnotatet .....	15
			4.4.3	Høringsinstansenes syn .....	15
			4.4.4	Departementets vurdering .....	15
<b>2</b>	<b>Forslagets bakgrunn</b> .....	7	4.5	Tilsyn .....	16
2.1	Innledning .....	7	4.5.1	Gjeldende rett .....	16
2.2	Gjeldende rett .....	7	4.5.2	Forslaget i høringsnotatet .....	16
2.3	Forslagets bakgrunn .....	8	4.5.3	Høringsinstansenes syn .....	16
			4.5.4	Departementets vurdering .....	17
<b>3</b>	<b>Høringen</b> .....	9	4.6	Endringer i energiloven § 10-2 vedrørende tilbaketrekking av tillatelse .....	17
<b>4</b>	<b>Departementets forslag til lovendringer</b> .....	11	4.6.1	Gjeldende rett .....	17
4.1	Virkeområde og definisjoner .....	11	4.6.2	Forslaget i høringsnotatet .....	17
4.1.1	Gjeldende rett .....	11	4.6.3	Høringsinstansenes syn .....	17
4.1.2	Forslaget i høringsnotatet .....	11	4.6.4	Departementets vurdering .....	18
4.1.3	Høringsinstansenes syn .....	11	4.7	Andre lovendringer .....	19
4.1.4	Departementets vurdering .....	11	4.7.1	Endringer i forbrukerkjøpsloven .....	19
4.2	Kostnader ved oppsigelse av kraftavtale .....	12	4.7.2	Endringer i markedsføringsloven .....	19
4.2.1	Gjeldende rett .....	12	4.7.3	Høring .....	19
4.2.2	Forslaget i høringsnotatet .....	12			
4.2.3	Høringsinstansenes syn .....	12	<b>5</b>	<b>Økonomiske og administrative konsekvenser</b> .....	20
4.2.4	Departementets vurdering .....	13	<b>6</b>	<b>Merknader til lovforslaget</b> .....	21
4.3	Nedkjølingsperiode .....	13			
4.3.1	Gjeldende rett .....	13			
4.3.2	Forslaget i høringsnotatet .....	13			
4.3.3	Høringsinstansenes syn .....	14			
4.3.4	Departementets vurdering .....	14			
4.4	Ensidige endringer i kraftavtalen .....	14			
4.4.1	Gjeldende rett .....	14			
				<b>Forslag til lov om endringer i energiloven mv. (tiltak for et mer forbrukervennlig strømmarked)</b> .....	24





DET KONGELIGE  
ENERGIDEPARTEMENT

# Prop. 83 L

(2023–2024)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

## Endringer i energiloven mv. (tiltak for et mer forbrukervennlig strømmarked)

*Tilråding fra Energidepartementet 5. april 2024,  
godkjent i statsråd samme dag.  
(Regjeringen Støre)*

### 1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Energidepartementet (ED) foreslår i denne proposisjonen endringer i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven). Det foreslås å ta inn et nytt kapittel 4 A og gjøre endringer energiloven § 10-2.

Det foreslåtte nye kapitlet i energiloven inneholder fem paragrafer som regulerer avtaler om salg av strøm mellom en forbruker og en kraftleverandør. Det foreslås å lovfeste krav til informasjon om kostnader ved forbrukerens oppsigelse av kraftavtale, og å presisere at kostnadene kan tilfalle både forbruker og kraftleverandøren.

Videre foreslås det å innføre en såkalt nedkjølingsperiode ved telefonsalg, dørsalg, standsalg og butikksalg. Ved tilbud om kraftavtaler i disse salgssituasjonene innføres en nedkjølingsperiode som medfører at forbrukeren tidligst kan akseptere tilbudet 24 timer etter at det ble mottatt.

Det foreslås også at det innføres en oppsigelsesrett ved endringer i avtalen til forbrukers ugunst. Slike endringer kan dessuten ikke tre i kraft før det er gått 30 dager siden skriftlig varsel ble mottatt av forbrukeren.

Forbrukertilsynet og Markedsrådet gis etter forslaget tilsynsmyndighet etter de nye bestemmelsene. Tilsynet skal gjennomføres i tråd med reglene i markedsføringsloven, og overtredelsen kan blant annet medføre overtredelsesgebyr.

Departementet foreslår at Reguleringsmyndigheten for energi (RME), som har myndighet til å trekke tilbake konsesjoner eller andre tillatelser etter energiloven § 10-2 ved brudd på loven, gis hjemmel for tilbaketrekking av omsetningskonsesjoner ved brudd også på enkelte andre lover enn energiloven ved å innta et nytt annet ledd i energiloven § 10-2.

Formålet med endringene er å legge til rette for et mer velfungerende og forbrukervennlig

strømmarked, ved å gjøre det enklere for forbrukere å orientere seg i strømmarkedet og bidra til at næringsdrivende konkurrerer om å tilby kraftavtaler på en ryddig måte. Dette skal beskytte forbrukerne mot useriøse aktører.

Det foreslås også endringer i forbrukerkjøpsloven og markedsføringsloven for å rette opp to inkurier.

## 2 Forslagets bakgrunn

### 2.1 Innledning

Salg av strøm til forbrukere er en konkurranseutsatt næring, der kraftleverandørene konkurrerer om kundene. Siden strøm er et homogent produkt, er det som skiller kraftleverandørene fra hverandre hvilke avtaler de tilbyr, pris, samt service og tilleggstjenester. Strømmarkedet består av mange aktører, og mange forbrukere opplever at det er vanskelig å sette seg inn i markedet. Strøm er et nødvendighetsgode, som tilsier en regulering av strømmarkedet for å styrke forbrukervernet

Kraftleverandørene tilbyr ulike kraftavtaler med ulik prisstruktur, gebyrer, påslag og rabatter. En del kraftavtaler er også koblet mot andre produkter og tjenester. Et stort tilbud av ulike avtaler og vilkår er i utgangspunktet et gode for forbrukerne, da forbrukerne kan tjene på å bytte til de billigste avtalene. Dette forutsetter imidlertid at forbrukerne har god nok informasjon til å sammenligne avtalene på en enkel måte.

Det ble i høringen også foreslått enkelte forskriftsendringer. Disse er gjenstand for egen behandling og omtales derfor ikke nærmere i denne proposisjonen.

### 2.2 Gjeldende rett

Energiloven nedfeller de rettslige rammene for organiseringen av kraftmarkedet i Norge. Det går et grunnleggende skille i loven mellom omsetning av energi som skal være konkurranseutsatt og monopolkontroll over nettselskapene som er overføringsleddet.

Kraftleverandører som selger strøm til forbrukere må ha omsetningskonsesjon etter energiloven § 4-1, og RME er konsesjonsmyndighet. Videre regler for strømmarkedet finnes blant annet i forskrift om kraftomsetning og netttjenester, som blant annet skal sikre kraftleverandører adgang til overføringsnett og legge til rette for at forbrukere enkelt kan bytte kraftleverandør. Forskriften regulerer også oppstart og opphør av kraftleveranser, og stiller krav til kraftleveran-

dørens fakturering av elektrisk energi til forbrukere. Forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM) har også regler om omsetningskonsesjon, og det følger av § 4-7 at reguleringsmyndigheten kan fastsette ytterligere vilkår for konsesjon.

Dagens omsetningskonsesjonsperiode gjelder frem til 31. desember 2024. I forkant av ny konsesjonsperiode må alle omsetningskonsesjonærer søke RME om fornyelse. RME har foreslått å stille strengere krav til kraftleverandører som søker omsetningskonsesjon gjennom en praksisendring hos RME.

RME kan i ytterste konsekvens trekke tilbake en omsetningskonsesjon. Formålet med en tilbaketrekking er å stoppe aktiviteten til kraftleverandører som driver virksomhet som ikke er forenlig med et trygt og velfungerende strømmarked.

Som utgangspunkt er det avtalefrihet ved salg av strøm til forbrukere, men det finnes reguleringer i ulike sektorlover og -forskrifter, samt alminnelig ulovfestet kontraktsrett.

Avtaleloven gjelder også for strømvavtaler. Det følger av loven § 36 at urimelige avtaler kan settes helt eller delvis til side, og av § 37 følger det særregler om vilkår som ikke er individuelt forhandlet, slik som i kraftavtaler. Videre gjelder også markedsføringsloven, som er produktneutrale, for salg av strøm til forbrukere. Dersom avtale om kjøp av strøm inngås ved fjernsalg eller salg utenfor faste forretningslokaler gjelder også angrerettloven. Loven gir forbrukerne et særlig vern i slike salgssituasjoner.

Direktiv 2009/73/EF (tredje elmarkedsdirektiv) er gjennomført i norsk rett ved energiloven med tilhørende forskrifter, og regulerer salg av strøm til forbrukere. Markedsføring og salg til forbrukere er regulert i en rekke EU-direktiver som er gjennomført i norsk rett, blant annet gjennom markedsføringsloven, angrerettloven og avtaleloven. Flere av direktivene på forbrukervernområdet er totalharmonisert, som innebærer at ingen av EØS-landene kan innføre andre regler enn dem som følger av det aktuelle direktivet. Adgangen til å innføre andre regler er begrenset på området

som er dekket av disse EU-rettsaktene. De foreslåtte endringene er utenfor området som de totalharmoniserte rettsaktene regulerer.

Gjeldende rett på de ulike punktene er nærmere beskrevet under proposisjonens punkt 4.

## 2.3 Forslagets bakgrunn

---

ED og Barne- og familiedepartementet (BFD) har over lengre tid jobbet for å legge til rette for et mer forbrukervennlig strømmarked, i samarbeid med RME og Forbrukertilsynet.

ED og BFD fastsatte høsten 2022 nye og strengere regler for markedsføring av strømavtaler, samt nye krav til opplysninger som forbrukerne får ved inngåelse av strømavtaler. Forskriftsendringene har som formål å redusere informasjonsskjevhet og styrke forbrukernes mulighet til å sammenligne priser i markedet og ta informerte valg. RME og Forbrukertilsynet arbeider aktivt med å følge opp regelverket og har i 2023 ført tilsyn med utvalgte leverandører. Tilsyn viser at kraftleverandørene i større grad enn tidligere har satt seg inn i regelverket på området og forsøker å overholde det, men det avdekkes fremdeles regelverksbrudd ved flere leverandørers markedsføring, avtalevilkår og handelspraksis.

Departementene erfarer at mange forbrukere fortsatt opplever strømmarkedet som uoversiktlig og lite forbrukervennlig. En av utford-

ringene er informasjonsskjevheten i markedet, der forbrukeren har mindre informasjon om kraftavtalen enn kraftleverandøren. En del forbrukere har inngått kraftavtaler som de ikke har oversikt over innholdet i. Dette gjør at det blir vanskelig for forbrukerne å sammenligne innholdet med andre avtaler, samt å få med seg endringer etter avtaleinngåelse. Mange forbrukere er ikke klar over at de har inngått kortvarige avtaler, og at de raskt blir satt over på en ny avtale med dårligere vilkår. Dette taler for en ytterligere regulering for å styrke forbrukervernet.

Departementene har på denne bakgrunn vurdert ulike tiltak for å styrke forbrukernes informasjonsgrunnlag. Formålet er å gjøre det enklere for forbrukerne å sammenligne strømavtaler og ta opplyste valg. Samt gjøre det enklere for forbrukere å ha et aktivt forhold til potensielle endringer i deres eksisterende avtale. Lovendringene som her foreslås, og forskriftsendringene som er gjenstand for en egen prosess, skal bidra til dette.

I forbindelse med lov- og forskriftsarbeidet har BFD innhentet vurderinger fra Advokatfirmaet Schjødt AS og Oslo Economics AS, som har vurdert henholdsvis det juridiske handlingsrommet for å innføre tiltak og reguleringer for å fremme et mer forbrukervennlig marked for strøm etter EØS-avtalen og de økonomiske og administrative konsekvensene tiltakene vil ha. Disse rapportene ble lagt til grunn i arbeidet med lovforslagene.



### 3 Høringen

ED og BFD sendte 3. november 2023 et forslag til endringer i energiloven på offentlig høring, med frist 3. januar 2024. Høringsnotatet ble lagt ut på departementenes hjemmesider med invitasjon til også andre enn de som sto på høringslisten til å komme med uttalelser.

Høringsnotatet ble sendt til følgende institusjoner og organisasjoner:

#### Departementene

Arbeids- og velferdsdirektoratet  
Barneombudet  
Datatilsynet  
Forbrukerrådet  
Forbrukertilsynet  
Høgskolen i Innlandet  
Høgskolen i Molde  
Høgskolen i Oslo  
Høgskolen i Østfold  
Høgskulen i Volda  
Høgskulen på Vestlandet  
Høyesterett  
Konkurransetilsynet  
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)  
Regelrådet  
Regjeringsadvokaten  
Reguleringsmyndigheten for energi (RME)  
Skatteetaten  
Statistisk sentralbyrå  
Statsforvalterne  
Universitetene

#### Sametinget

#### Fylkeskommunene

Bane Nor SF  
Statnett SF

Advokatforeningen  
Distriktsenergi  
Finans Norge  
Fornybar Norge  
Hovedorganisasjonen Virke  
Huseierne

KS – Kommunesektorens organisasjon  
Landsorganisasjonen i Norge  
Nord Pool AS  
Norges Juristforbund  
Norsk Industri  
Næringslivets Hovedorganisasjon  
OBOS  
132 kraftleverandører

Departementet mottok 43 høringssvar i den alminnelige høringen av lovforslaget. 17 av høringsuttalelsene inneholder realitetsmerknader til forslaget. Høringsuttalelsene er tilgjengelige på departementenes hjemmesider. 21 privatpersoner har avgitt høringssvar.

Følgende aktører uttalte seg om realiteten i høringsnotatet:

Forbrukerrådet  
Forbrukertilsynet  
Konkurransetilsynet  
Regelrådet

#### Innlandet fylkeskommune

Elhub AS og Statnett SF

Advokatforeningen  
Distriktsenergi  
Eletra Energy AS  
Elmera Group ASA  
Fornybar Norge  
Fortum Strøm AS og NorgesEnergi AS  
Huseierne  
Landsorganisasjonen i Norge LO  
Lyse AS  
NHO  
Samfunnsbedriftene Energi

Disse instansene hadde ikke merknader til høringsnotatet:

Forsvarsdepartementet  
Justis- og beredskapsdepartementet

Høyesterett

Skattedirektoratet  
Statistisk Sentralbyrå

Hovedinntrykket fra høringen er at det overordnet er støtte for de foreslåtte endringene i energiloven.

Parallelt med offentlig høring ble endringsforslagene sendt på EØS-høring, jf. EØS-hørings-

loven. Departementet mottok høringssvar fra Europakommisjonen og EFTAs Overvåkningsorgan (ESA). Tilbakemeldingene etter EØS-høringen går ikke på den rettslige innretningen av forslaget som sådan. ESA og Kommisjonen vurderer forslaget opp mot regelverket i EU og EØS, og finner at forslagene er innenfor de rettslige rammene i EØS-avtalen.

## 4 Departementets forslag til lovendringer

### 4.1 Virkeområde og definisjoner

#### 4.1.1 Gjeldende rett

Energiloven § 1-3 har en rekke definisjoner for begreper som anvendes i de forskjellige kapitlene i loven. Kraftleverandør og forbruker er i dag ikke legaldefinert i energiloven, men er definert i forskrift om kraftomsetning og netjtjenester § 1-3.

#### 4.1.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet ble det foreslått at begrepene «kraftleverandør» og «forbruker» defineres i energiloven § 1-3 som nytt åttende og niende ledd og at de gjennomgående brukes i forslaget til nytt kapittel 4 A i energiloven. Dette er begreper som angir hvem som er plikt- og rettighetssubjekter i det nye kapitlet.

Det ble foreslått at kraftleverandør defineres som et foretak med omsetningskonsesjon etter § 4-1 som selger elektrisk energi til sluttbruker. Med forbruker menes en fysisk person som ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet. Dette er samme definisjon som i markedsføringsloven § 5 bokstav a og angrerettloven § 5 bokstav a.

Det ble foreslått en bestemmelse i kapittel 4 A som angir at det nye kapitlets saklige virkeområde skal være kraftavtaler som inngås mellom kraftleverandør og forbruker. For å gi forbrukerne et tilstrekkelig rettslig vern, ble det foreslått at paragrafene i kapittel 4 A skal være ufravikelige til forbrukerens ugunst.

#### 4.1.3 Høringsinstansenes syn

*Advokatforeningen* støtter forslaget om å definere sentrale begrep som skal benyttes i den nye reguleringen. Advokatforeningen bemerker at «kraftleverandør» er benyttet og definert blant annet i forskrift om kraftomsetning og netjtjenester § 1-3 med en litt annen ordlyd. Advokatforeningen foreslår at forarbeidene kan avklare om det er tiltenkt materielle forskjeller mellom definisjonene.

*Forbrukertilsynet* stiller seg positiv til at «kraftleverandør» og «forbruker» defineres i energiloven. Forbrukertilsynet mener det er uheldig at disse begrepene allerede er definert i forskrift om kraftomsetning og netjtjenester § 1-3, og at definisjonene i høringsnotatet avviker fra hvordan de tilsvarende begrepene blir definert i forskriften. Forbrukertilsynet foreslår at definisjonene i forskriften fjernes eller endres slik at de sammenfaller. Forbrukertilsynet foreslår for øvrig at man endrer begrepsbruken i § 4 A-1 fra «elektrisk kraft» til «elektrisk energi» da det samsvarer med begrepsbruken i energiloven for øvrig.

*Elhub* og *Statnett* viser til at virksomheten til en kraftleverandør har endret seg over mange år, og at det ikke er et tydelig skille mellom sluttbrukere og kraftprodusenter. Instansene etterlyser derfor en definisjon som gjenspeiler hvordan begrepet kraftleverandør faktisk benyttes.

#### 4.1.4 Departementets vurdering

Departementet har merket seg innspillene fra Forbrukertilsynets og Advokatforeningen om at begrepene allerede er definert i annet relevant regelverk. Selv om begrepene er definert andre steder mener departementet at det er hensiktsmessig at «forbruker» og «kraftleverandør» defineres i forslaget. Disse begrepene blir hyppig brukt gjennom kapittel 4 A, og det er viktig at det er tydelig hvem som er plikt- og rettssubjekter etter de nye bestemmelsene.

Ettersom begrepene som defineres utelukkende blir anvendt i det nye kapitlet 4 A, mener departementet at definisjonene skal inntas i forslaget til § 4 A-1 og avgrenses til kapittel 4 A. Begrepene er ikke benyttet i energiloven for øvrig, og det er derfor ikke behov for at definisjonene inntas i § 1-3. Ved at definisjonen inntas i kapittel 4 A blir det også av mindre betydning at definisjonen avviker fra definisjonen i forskrift om kraftomsetning og netjtjenester.

Departementet har etter høringen justert definisjonen av kraftleverandør, slik at «sluttbruker» er erstattet med «forbrukere». Dette er gjort for å

sikre enhetlig språkbruk, og det presiseres at definisjonene kun gjelder i kapittel 4 A.

Departementet merker seg også Forbrukertilsynets innspill til begrepsbruken i overskriften til kapittel 4 A. Departementet anser det hensiktsmessig med enhetlig språkbruk i energiloven og de foreslåtte bestemmelsene, og foreslår derfor å endre ordlyd til å omfatte «elektrisk energi» i stedet for «elektrisk kraft» som opprinnelig ble foreslått. Departementet presiserer samtidig at bestemmelsene i kapittelet rammer omsetning av «elektrisk energi fra kraftleverandør til forbrukere».

## 4.2 Kostnader ved oppsigelse av kraftavtale

### 4.2.1 Gjeldende rett

Kravene til hvilken informasjon en forbruker skal få før avtaleinngåelsen ved kjøp av strøm følger av både angrerettloven, avtaleloven og markedsføringsloven, samt prisopplysningsforskriften.

Hvorvidt et avtalevilkår om bruddgebyr er lovlig, vil bero på en konkret helhetsvurdering av om gebyret er urimelig etter markedsføringsloven § 22. Ved rimelighetsvurderingen skal det legges vekt på hensynet til balanse mellom partenes rettigheter og plikter, og på hensynet til klarhet i kontraktsforhold. Paragrafen innebærer at Forbrukertilsynet kan foreta en konkret vurdering og en avveining av ulike hensyn og momenter som er trukket opp i praksis fra Forbrukertilsynet og Markedsrådet.

Både prisopplysningsforskriften § 20 og avtaleloven § 38 b stiller krav til informasjonen som gis i fysiske butikker, og angrerettloven § 8 stiller krav til hvilke opplysninger som skal gis i forkant av avtaleinngåelse mellom næringsdrivende og forbrukere der avtalen inngås ved fjernsalg eller salg utenom faste forretningslokaler. Ettersom mange strømvavtaler inngås utenfor faste forretningslokaler, er bestemmelsene i angrerettloven av særlig relevans for strømmarkedet. Etter angrerettloven § 8 første ledd bokstav n og avtaleloven § 38 b første ledd nr. 6 skal det før avtaleinngåelsen gis opplysninger om avtalens varighet, eller, for avtaler som er uten tidsbegrensning eller forlenges automatisk, vilkårene for å si opp avtalen.

Informasjon om bruddgebyr er en del av de opplysningene som skal gis i forkant av avtaleinngåelsen. Regelverket inneholder imidlertid ingen nærmere bestemte krav til hvordan informasjonen om bruddgebyret skal fremstilles for for-

bruker. Et eventuelt vilkår om bindingstid kombinert med bruddgebyr må være avtalt innenfor rammene av markedsføringsloven § 22.

Bruddgebyrets størrelse beror på avtalens vilkår. Noen kraftavtaler benytter faste bruddgebyr, mens andre legger til grunn fremtidig Nasdaq-pris for gjenværende måneder. Nasdaq er en finansiell kraftbørs.

### 4.2.2 Forslaget i høringsnotatet

For å skape større forutsigbarhet for forbrukere, og for å legge til rette for at forbrukere enkelt kan vurdere og sammenligne fastprisavtaler og andre avtaler med bindingstid, ble det i høringsnotatet foreslått en ny bestemmelse i energiloven § 4 A-2 om informasjon om gebyr ved oppsigelse av kraftavtale.

Forslaget til første ledd gikk ut på at kraftleverandørene pålegges å gi et regneeksempel i avtalevilkårene som viser hvordan bruddgebyret beregnes. Formålet med forslaget var å tydeliggjøre for forbrukerne at avtalen har bruddgebyr og hvordan gebyret beregnes. Regneeksemplet vil vise hvor stort bruddgebyret vil være basert på angitte parametre.

Etter forslaget til annet ledd må kraftleverandøren på forbrukerens anmodning kostnadsfritt angi nøyaktig hva bruddgebyret vil være ved en oppsigelse. Kraftleverandøren må oppgi hva bruddgebyret vil utgjøre innen fem virkedager etter anmodningen. Dette tar høyde for at beregning av bruddgebyr kan variere avhengig av hvor lang bindingstid det er på forbrukerens avtale og hvor lang tid som gjenstår, samt at prisen på strøm kan endre seg.

For å sikre at forbruker får noe betenkningstid, ble det foreslått at kraftleverandørens angivelse av bruddgebyret skal være bindende for kraftleverandøren i minst to dager. Høringsinstansenes syn på hvor lenge det konkrete beløpet skal være bindende for kraftleverandøren ble etterspurt.

### 4.2.3 Høringsinstansenes syn

Flere høringsinstanser stilte seg positive til at det innføres krav til informasjon om gebyr ved oppsigelse av kraftavtale. Blant annet uttrykker *Hus-eierne, Distriksenergi* og *LO* støtte til den foreslåtte reguleringen.

*Fornybar Norge* mener begrepet bruddgebyr ikke er godt, men anbefaler å benytte «over- eller underkurs ved opphør av prissikringsavtale». *Fornybar Norge* støtter for øvrig forslaget, men

mener en dags bindingstid for kraftleverandøren er nok. *Elmera Group ASA* slutter seg til Fornybar Norges høringsinnspill.

*Forbrukertilsynet* er positive til at forbrukerne skal få mer informasjon om hvordan et eventuelt bruddgebyr beregnes. Forbrukertilsynet mener det er viktig at lovens forarbeider presiserer at et bruddgebyr ikke kan overstige kraftleverandøren forventede tap ved at forbrukeren sier opp avtalen. Forbrukertilsynet anser det også hensiktsmessig at informasjonen om bruddgebyr må gis til forbrukeren på et varig medium.

*Advokatforeningen* anser det som en lite heldig reguleringsteknikk at man tar sikte på å detaljregulere en plikt til å inkludere et regneeksempel i avtalevilkårene mens det i kapittelet for øvrig ikke sies noe generelt om hvilken opplysningsplikt en kraftleverandør har ved omsetning av kraft.

#### 4.2.4 Departementets vurdering

Departementet opprettholder forslaget om informasjon om gebyr ved oppsigelse av kraftavtale, med noen mindre endringer. En av disse endringene er at «gebyr» endres til «kostnader». Dette omfatter eventuelle gebyrer, eksempelvis bruddgebyr som er vanlig i fastprisavtaler.

Departementet har merket seg *Forbrukertilsynets* innspill om at informasjon om gebyr burde gis til forbrukeren på et varig medium. Et slikt krav er i tråd med bestemmelsens formål, og sikrer at forbrukeren har etterprøvable informasjon.

Departementet har derfor inntatt et krav til at kraftleverandøren må gi forbrukeren informasjon om kostnadene på en slik måte at opplysningene er tilgjengelige i fremtiden i uendret form. Det er dermed ikke tilstrekkelig at en kraftleverandør tilbyr en nettbasert kalkulator, med mindre informasjonen forblir tilgjengelig for forbrukeren i uendret form.

I høringsinnspillet fra *Fornybar Norge* ble det foreslått å bruke begrepene «over- underkurs». Begrepene «over- og underkurs» er ikke begreper som benyttes i kraftsektoren. Departementet anser begrepet kostnad som mer intuitivt i kraftsektoren og at forbrukeren vil forstå hva det referer til.

Departementet ønsker å tydeliggjøre i lovteksten at det ved opphør av en kraftavtale kan oppstå situasjoner hvor kostnadene kan gå i forbrukerens favør. Eksempelvis der opphør av en fastprisavtale medfører at kraftleverandøren tjener på at forbrukeren trer ut av avtalen, grun-

net endrede forutsetninger i pris. I slike tilfeller kan det være avtalt mellom partene at kraftleverandøren skal betale kostnaden til forbrukeren. Departementet har derfor inntatt i lovforslaget at det ved oppsigelse kan være tale om kostnader som enten «kraftleverandør eller forbrukeren skal betale». Det er også gjort enkelte mindre språklige justeringer i bestemmelsen for øvrig.

### 4.3 Nedkjølingsperiode

---

#### 4.3.1 Gjeldende rett

Mange strømvavtaler inngås utenom faste forretningslokaler, eksempelvis ved dørsalg, standssalg eller fjernsalg over telefon. Markedsføringsloven gjelder ved telefonsalg, dørsalg, standssalg og butikksalg. Det er innført nye regler som begrenser adgangen til dørsalg og legger til rette for at forbrukere kan reservere seg mot uanmodet dørsalg av varer og tjenester, herunder strømvavtaler, i markedsføringsloven § 17 a.

Avtaleloven § 38 b oppstiller informasjonskrav ved forbrukeravtaler. Videre er det særregler for telefonsalg, dørsalg og standssalg i angrerettloven. Butikksalg er også omfattet av reglene i angrerettloven dersom butikken der avtalen inngås ikke er å anse som den næringsdrivendes faste forretningslokale, jf. angrerettloven § 5 bokstav c og d. Angrerettloven § 8 første ledd oppstiller en opplysningsplikt før avtaleinngåelse, og forbrukeren har i disse salgssituasjonene angrerett, jf. angrerettloven § 20. Angrerettloven § 10 beskytter forbrukere ytterligere mot uanmodet telefonsalg.

Forskrift om urimelig handelspraksis § 1 nr. 25 er også relevant ved dørsalg. Det følger av bestemmelsen at det er urimelig og forbudt handelspraksis å personlig oppsøke forbrukerens bolig og overse forbrukerens anmodning om å forlate stedet.

#### 4.3.2 Forslaget i høringsnotatet

Ved telefonsalg, dørsalg, standssalg og butikksalg kan det være vanskelig å ta en informert beslutning, og det kan medføre at forbrukerne inngår en dårligere avtale enn det de er klar over. Det ble derfor foreslått å innføre en ny bestemmelse om «nedkjølingsperiode» ved salg av kraftavtaler gjennom disse salgskanalerne.

Nedkjølingsperioden innebærer at forbrukeren tidligst kan akseptere tilbud om kraftavtale 24 timer etter at tilbudet er fremsatt av kraftleverandør telefonsalg, dørsalg, standssalg og butikks-

salg. Forslaget bygget på at en nedkjølingsperiode er nødvendig og formålstjenlig tiltak for å styrke forbrukerbeskyttelsen ved salg av strøm.

Det ble fremhevet at formålet med den nye bestemmelsen er å gi forbrukeren betenkningstid før det inngås en ny strømvtale. Under betenkningstiden vil forbrukeren for eksempel kunne sammenligne avtalen med andre avtaler og ta et mer velinformert valg. Vurderingen var også at forslaget om en nedkjølingsperiode kan bidra til å redusere utfordringene som forbrukere opplever ved koblingssalg fordi forbrukeren ikke umiddelbart kan akseptere avtalen i forbindelse med kjøp av en annen vare. Det ble antatt at 24 timer var tilstrekkelig betenkningstid for forbrukeren.

#### 4.3.3 Høringsinstansenes syn

Departementet merker seg at høringsinstansene overordnet er positive til at det innføres en nedkjølingsperiode. Noen instanser trekker frem ulempene det kan medføre for mindre kraftleverandører.

*Innlandet fylkeskommune* støtter forslaget, men mener det bør være to dager nedkjølingsperiode.

*Forbrukertilsynet* foreslår at det inntas i den nye bestemmelsen at kraftleverandøren må gi et skriftlig tilbud på et varig medium samtidig med eller i etterkant av den aktuelle salgsformen.

*Fornybar Norge* mener at det i utgangspunktet kan være gode grunner for å innføre en nedkjølingsperiode. Fornybar Norge påpeker samtidig at det er grunn til å tro at antall leverandørbytter, også de ønskede leverandørbyttene, vil gå ned som følge av ordningen.

*Konkurransetilsynet* mener nedkjølingsperioden vil bidra til at kundene får bedre tid og anledning til å vurdere tilbud om strømvtaler ved oppsøkende salg og vil få mulighet til å kunne sammenligne med konkurrerende tilbud. Konkurransetilsynet påpeker at mindre aktører vil kunne ha større risiko for å miste kunder i løpet av nedkjølingsperioden.

*Fortum Strøm AS* og *NorgesEnergi AS* mener at en nedkjølingsperiode må sees i sammenheng med gjeldende angrerett og foreslåtte krav om digital autentisering og digitalt samtykke. Samlet sett vil disse kunne heve terskelen for at forbruker bytter kraftleverandør og dermed redusere antall leverandørbytter. De påpeker også at det er behov for tydelige avklaringer på hvordan en slik nedkjølingsperiode skal håndteres praktisk, systemteknisk og juridisk.

#### 4.3.4 Departementets vurdering

Både *Fornybar Norge* og *Konkurransetilsynet* påpeker at det potensielt kan medføre et lavere antall leverandørbytter.

Departementet bemerker at bestemmelsen ikke forhindrer kraftleverandører fra å kontakte forbrukeren og følge opp det tilbudet som ble gitt, så lenge reglene i markedsføringsloven kapittel 3, særlig §§ 12, 13 a, 14 og 15 er overholdt. Dette innebærer blant annet at forbrukeren må ha gitt uttrykkelig anmodning til kraftleverandøren om å motta markedsføring via telefon (dersom forbrukeren er reservert i Reservasjonsregisteret) eller at forbrukeren må ha gitt kraftleverandøren forutgående samtykke til å motta markedsføringshenvendelser ved elektroniske kommunikasjonsmetoder som for eksempel elektronisk post eller SMS. Dersom forbrukeren ønsker å akseptere tilbudet, kan kraftleverandør og forbruker inngå en kraftavtale 24 timer etter at tilbudet er fremsatt skriftlig. Departementet anser derfor ikke bestemmelsen for å være et hinder for ønskede leverandørbytter. Det gir imidlertid forbrukeren tilstrekkelig tid til å evaluere og sammenligne tilbudet som er gitt med sin eksisterende kraftavtale samt andre mulige kraftavtaler.

Departementet merket seg innspill fra høringsinstansene om at tilbudet burde gis skriftlig på et varig medium samtidig eller i etterkant av den aktuelle salgsformen. Departementet har presisert i lovteksten at et tilbud om kraftavtale ved telefonsalg, dørsalg, standssalg og butikksalg «skal gis skriftlig, og på en slik måte at opplysningene er tilgjengelige i fremtiden i uendret form». Dette sikrer formålet med bestemmelsen, og gir forbrukeren anledning til å vurdere tilbudet som er fremsatt.

### 4.4 Ensidede endringer i kraftavtalen

#### 4.4.1 Gjeldende rett

Utgangspunktet i norsk rett er avtalefrihet, og at inngåtte avtaler er bindende. I lovverket stilles det imidlertid visse krav til avtalers innhold, og forbrukere har fått et særskilt vern. Hvorvidt det er adgang for en avtalepart til ensidig å endre eller si opp en avtale, avhenger av avtalens innhold, altså om en slik endringsadgang er avtalt.

Markedsføringsloven § 22 gjelder for avtaler mellom kraftleverandøren og forbrukere, og slår fast at urimelige avtalevilkår overfor forbrukere er forbudt. Videre er det inntatt regulering i prisopplysningsforskriften § 22 om varsling av endringer i

eller opphør av kraftavtalen. Eksempelvis følger det av prisopplysningsforskriften § 22 at forbrukeren må varsles om endringer eller opphør av avtale minst 30 dager før endringen eller opphøret skal tre i kraft.

Der avtalen mellom kraftleverandøren og forbrukeren hjemler endringsadgang, må likevel endringene foretas innenfor visse rammer. Det kan være i strid med markedsføringsloven § 22 dersom forbrukeren ikke tydelig varsles i god tid før avtalen endres, eller dersom forbrukeren ikke får mulighet til å si opp avtalen uten kostnader dersom endringene ikke godtas.

#### 4.4.2 Forslaget i høringsnotatet

Det ble foreslått i høringsnotatet at det skal foretas en nærmere regulering av de avtalerettslige virkningene av varsling om endrede avtalevilkår. Det ble presisert at det ikke er søkt å regulere selve adgangen til å gjøre endringer ensidig og underveis i avtaleforholdet. Forslaget gir ikke en selvstendig hjemmel til å endre kraftavtalen, det vil fortsatt være kraftavtalen mellom forbruker og kraftleverandør som må hjemle endringer. Et tydelig varsel om endringer i kraftavtalens vilkår er imidlertid av stor betydning for at forbrukeren skal kunne sette seg inn i endringene, og vurdere om vedkommende vil bytte til en gunstigere avtale.

For det første ble det foreslått å regulere i ny § 4 A-4 første ledd når ensidige endringer kan tre i kraft. Det ble foreslått at endringer til forbrukerens ugunst eller opphør av avtalen tidligst kan tre i kraft 30 dager etter at varsel er mottatt av forbruker.

For det andre ble det foreslått å innføre i ny § 4 A-4 annet ledd en oppsigelsesrett for forbrukere som ikke aksepterer endringene. Forslaget innebærer at forbrukere uten ekstra kostnader, herunder eventuelt avtalte kostnader, kan si opp avtalen.

For det tredje ble det foreslått at det skal kunne gis forskrift med nærmere regler om hvordan endringer i eller opphør av kraftavtalen skal varsles overfor forbrukere.

#### 4.4.3 Høringsinstansenes syn

Departementet merker seg at høringsinstansene i hovedsak er positive til at det innføres en oppsigelsesrett ved ensidige endringer i kraftavtalen, eksempelvis *LO* og *Huseierne*. Noen høringsinstanser mener den foreslåtte reguleringen er lite hensiktsmessig.

*Konkurransetilsynet* er positive til forslaget om oppsigelsesrett for forbrukere ved ensidige endringer i strømavtalen fra strømleverandørens side. Konkurransetilsynet mener forslaget kan skape sterkere incentiver for leverandøren til å overholde varslingsreglene. Konkurransetilsynet peker også på at en kostnadsfri oppsigelsesrett for forbrukeren dersom endringene ikke godtas, kan bidra til å skjerpe konkurransen om strømkundene.

*Forbrukerrådet* mener at forslaget er lite forbrukervennlig. Forbrukerrådet peker på at aksept ved passivitet hos forbrukeren ikke gir den tryggheten sluttbrukeren burde ha krav på. Forbrukerrådet mener at det er behov for å lovfeste et samtykkekrav før vesentlige endringer i sluttbrukeravtalen kan effektueres.

*Fornybar Norge* støtter forslaget om at endringer eller opphør av en strømavtale kan tre i kraft 30 dager etter at varsel er mottatt, og har ingen innsigelser mot at det innføres en kostnadsfri oppsigelsesadgang for forbrukere som ikke aksepterer endringene. Fornybar Norge vil presisere at forslaget gjelder endring av avtalen, ikke betalingsmislighold.

*Fortum Strøm AS* og *NorgesEnergi AS* mener det bør tydeliggjøres at bestemmelsen kun gjelder der kraftleverandøren gjør faktiske endringer i avtalens innhold som er til ugunst for kunden. Vesentlig mislighold vil ikke omfattes av bestemmelsen.

#### 4.4.4 Departementets vurdering

Det er departementets oppfatning at høringsinstansene i stor grad er positive til den foreslåtte reguleringen.

Departementet merker seg *Forbrukerrådets* innvending om at forslaget er lite forbrukervennlig, og vil presisere at bestemmelsen ikke hjemler en endringsadgang, endringene fra kraftleverandørens side må følge av avtalen og bakgrunnsretten for øvrig. Bestemmelsen skal regulere de privatrettslige virkningene av varselet om endring. Departementet anser det derfor ikke nødvendig å innføre et aktivt samtykke til ensidige endringer. Bestemmelsen ivaretar forbrukerens interesser ved at endringene kun kan tre i kraft etter 30 dager. Dette gir forbrukeren tilstrekkelig tid til å vurdere endringene og eventuelt si opp avtalen dersom endringene er uakseptable.

Departementet mener det bør presiseres i lovteksten at endringene først kan tre i kraft 30 dager etter at varselet er *mottatt* av forbrukeren. Dette er i tråd med øvrig forbrukervernlovgivning. Det

er også gjort enkelte mindre språklige justeringer i paragrafen.

## 4.5 Tilsyn

### 4.5.1 Gjeldende rett

Typiske problemstillinger på strømmarkedet er bytte av leverandør, angrerett, bindingstid, prisopplysninger og endringer i pris og vilkår. Forbrukertilsynet og Markedsrådet fører tilsyn med at næringsdrivende overholder bestemmelsene i markedsføringsloven, angrerettloven, prisopplysningsforskriften og flere andre lover og forskrifter. Tilsynet skjer med hjemmel i markedsføringsloven kapittel 7 og angrerettloven kapittel 7, som gir hjemmel til å blant annet fatte forbuds- og påbudsvedtak med tvangsmulkt og ilegge overtredelsesgebyr.

Forbrukertilsynet har flere ganger de siste årene fått utvidede sanksjonshjemler, jf. blant annet Prop. 8 LS (2019–2020) og Prop. 50 LS (2022–2023). Formålet med endringene har vært å få mer effektive og preventive sanksjoner overfor foretak som benytter urimelig handelspraksis og urimelige avtalevilkår overfor forbrukere.

Energiloven har i kapittel 10 diverse bestemmelser om tilsyn som til dels overlapper med bestemmelsene i forbrukervernregelverket. Det følger av energiloven § 10-1 første ledd at departementet kan gi de påleggene som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelser gitt i eller i medhold av energiloven.

Etter energiloven § 10-7 har departementet og reguleringsmyndigheten (RME) sanksjonsmyndighet. Det følger av bestemmelsen at ved ileggelse av overtredelsesgebyr skal det sees hen til forvaltningsloven § 44, og vurderingsmomentene inntatt der. Det er blant annet av betydning om det foreligger gjentakelse.

Det følger av forvaltningsloven § 44 femte ledd at oppfyllelsesfristen ved ilagt overtredelsesgebyr er fire uker fra vedtaket ble fattet. Lengre frist kan fastsettes i vedtaket. Etter tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 første ledd bokstav d er vedtak om overtredelsesgebyr truffet av offentlig myndighet tvangsgrunnlag for utlegg.

### 4.5.2 Forslaget i høringsnotatet

Det ble foreslått i ny § 4 A-5 at Forbrukertilsynet skal føre tilsyn med de nye reglene i nytt kapittel 4 A i energiloven.

Vurderingen var at dagens undersøkelses- og håndhevingsmyndigheter i markedsføringsloven

og angrerettloven er tilstrekkelige for at Forbrukertilsynet og Markedsrådet kan føre effektivt tilsyn med markedsføring og avtalevilkår på strømmarkedet rettet mot forbrukere, og det ble foreslått at håndheving av bestemmelsene i nytt kapittel 4 A i energiloven skal følge reglene i markedsføringsloven. Etter forslaget vil brudd på de materielle reglene i energiloven kapittel 4 A kunne sanksjoneres etter sanksjonssystemet i markedsføringsloven, slik at Forbrukertilsynet og Markedsrådet kan ilegge sanksjoner ved brudd på loven i form av forbuds- og påbudsvedtak, vedtak om tvangsmulkt og ilegge overtredelsesgebyr ved brudd på bistandsplikten ved stedlig tilsyn, jf. markedsføringsloven §§ 40, 41 og 42 første ledd annet punktum.

I tillegg ble det foreslått å det skulle ta inn en selvstendig hjemmel til at Forbrukertilsynet og Markedsrådet skal kunne ilegge overtredelsesgebyr ved brudd på bestemmelsene i energiloven nytt kapittel 4 A. For at overtredelsesgebyr skal kunne ilegges, må det foreligge forsettlige eller uaktsomme overtredelser, som kan anses som vesentlige eller har skjedd gjentatte ganger. Etter forslaget skulle de øvre rammene av overtredelsesgebyret samsvare med de øvre rammene som fremgår av forskrift om utmåling av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr § 3. Høringsinstansenes syn på dette ble etterspurt.

### 4.5.3 Høringsinstansenes syn

Mange av høringsinstansene støttet forslaget om at Forbrukertilsynet skal føre tilsyn med de nye reglene som er foreslått inntatt i nytt kapittel 4 A i energiloven.

*Forbrukerrådet* er enig i de nye reglene som foreslås knyttet til tilsyn og håndheving, og mener det er fornuftig at Forbrukertilsynet fører tilsyn med kapittel 4 A i energiloven.

*Konkurransetilsynet* er positive til at det innføres regler om effektivt tilsyn og håndheving av de nye reglene. Konkurransetilsynet mener dette vil ha en preventiv effekt på strømleverandørene og gi tilsynsmyndighetene mulighet til å sanksjonere alvorlige lovbrudd.

*Fortum Strøm AS* og *NorgesEnergi AS* mener det er svært viktig at reglene i markedsføringsloven og energiloven som gjelder markedsføring og produkt- og prissammenligning samordnes. Fortum peker på at for at Forbrukertilsynet skal få ansvaret for tilsyn av alt regelverk som gjelder sammenlikning av produkter, avtaler og markedsføring, bør det ha tilsynsansvaret for bestemmelsene i forskrift om rapporteringsplikt for kraft-



leveringsavtaler som gjelder strømprisportalen og deler av bestemmelsene i forskrift om kraftomsetning og netjtjenester § 7-2 om utforming av faktura.

*Fornybar Norge* er positive til forslaget, men påpeker at det fra aktørenes side er en fordel med lavest antall tilsynsmyndigheter, slik at praksis blir sammenlignbar.

#### 4.5.4 Departementets vurdering

Departementet registrerer at de fleste høringsinstansene støtter forslaget om at Forbrukertilsynet skal kunne føre tilsyn med de nye reglene i kapittel 4 A i energiloven. Departementet merker seg at det i høringen er vist til at det er viktig for aktørene at praksis blir mest mulig lik på sammenlignbare tilfeller.

Departementet noterer seg at Fortum Strøm AS og NorgesEnergi AS anser det hensiktsmessig at Forbrukertilsynet får utvidete tilsynsmyndighet, utover det som gis i kapittel 4 A. Departementet anser det imidlertid ikke nødvendig å frata RME tilsynsansvaret for bestemmelsene i forskrift om rapporteringsplikt for kraftleveringsavtaler og i forskrift om kraftomsetning og netjtjenester. Det er også gjort enkelte mindre språklige justeringer.

## 4.6 Endringer i energiloven § 10-2 vedrørende tilbaketrekking av tillatelse

### 4.6.1 Gjeldende rett

For å kunne omsette elektrisk energi, er det nødvendig med en omsetningskonsesjon etter energiloven § 4-1. Etter energiloven § 10-2 kan departementet eller RME trekke tilbake en konsesjon dersom konsesjonæren har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning for vedtaket, eller dersom rettighetshaveren ikke lenger anses skikket til å utøve virksomheten etter grovt eller gjentatte brudd på energiloven eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av energiloven. Bestemmelsen gir ikke hjemmel for å trekke tilbake konsesjon ved brudd på annet regelverk enn energiloven med tilhørende forskrifter.

### 4.6.2 Forslaget i høringsnotatet

Det ble i høringsnotatet foreslått en endring i energiloven § 10-2 som innebærer at RME helt eller delvis kan trekke tilbake en omsetningskonsesjon dersom det foreligger grove eller gjen-

tatte brudd på bestemmelser i annet relevant regelverk enn energiloven, og dette gir rimelig grunn til å tro at virksomheten kan skade forbrukeren eller tilliten til strømmarkedet. Begrunnelsen var at det i enkelte tilfeller kan være grunnlag for å trekke tilbake en omsetningskonsesjon ved brudd på eksempelvis forbrukervernlovgivning, konkurranselovgivning og personvernlovgivning.

En tilbaketrekking av tillatelse som baserer seg på en vurdering av om rettighetshaver er skikket, omfattes ikke av EMKs dobbelt straffeforbud, jf. Prop. 100 L (2017–2018) punkt 11.3. Dersom det tidligere lovbruddet er avgjørende for vurderingen av om rettigheten skal tilbakekalles, og det tidligere lovbruddet er møtt med en sanksjon som regnes som straff etter EMK, er det likevel nødvendig å foreta en konkret vurdering av om tilbakekallet bryter med forbudet mot dobbel straffeforfølgning. RME må derfor foreta en konkret vurdering i det enkelte tilfellet.

Forslaget innebar at det måtte foreligge et faktisk brudd på regelverk. Det er først når endelig avgjørelse fra annen myndighet foreligger, at det bør være adgang til å vektlegge et brudd på annet regelverk i vurderingen av om konsesjonen skal tilbaketrekkes. Dette betyr eksempelvis at et varsel om vedtak ikke er tilstrekkelig.

Det ble understreket i høringsnotatet at tilbaketrekking av konsesjoner kan ha store konsekvenser for den enkelte bedrift. Virkemiddelet skal derfor kun bli brukt dersom det anses nødvendig etter en helhetlig vurdering. Tilbaketrekking av konsesjon bør kun benyttes i tilfeller hvor andre sanksjonsmidler er utilstrekkelige og kun der det er et behov for at aktøren ikke lenger skal få drive sin virksomhet i sluttbrukerdelen av kraftmarkedet.

### 4.6.3 Høringsinstansenes syn

Flere av høringsinstansene støttet forslaget. Noen høringsinstanser har påpekt at en slik sanksjonsmulighet er omfattende, og andre peker på at det kan fremstå som et inngripende tiltak. Flere av høringsinstansene mener at dette bør være gjenstand for en egen høring, herunder *Distriktsenergi*. Flere høringsinstanser, herunder *Forbrukertilsynet*, *Forbrukerrådet* og *Huseierne* påpeker også at det bør presiseres hvilket annet regelverk som loven sikter til.

Forbrukerrådet er positiv til forslaget om at RME får større handlingsrom til å trekke tilbake omsetningskonsesjon for salg av elektrisk energi til sluttbrukere.

Distriktsenergi mener tilbaketrekking av konsesjon kun bør benyttes i tilfeller hvor andre sanksjonsmidler er utilstrekkelige, og kun der det er et behov for at aktøren ikke lenger skal få drive sin virksomhet i sluttbrukerdelen av kraftmarkedet.

*Elmera Group* slutter seg til Distriktsenergis uttalelse om tilbaketrekking. *Elmera Group* mener for øvrig at dagens regelverk ikke er strengt nok for å kunne luke ut aktører som bevisst bryter lover og regler, og stiller seg derfor bak forslaget.

*Fornybar Norge* og Forbrukertilsynet er positive til at RME kan få ytterligere sanksjonsmuligheter.

Huseierne mener det er på høy tid at RME får mulighet til å helt eller delvis trekke tilbake omsetningskonsesjon ved brudd på annet regelverk enn energiloven.

*Konkurransetilsynet* viser til at tilsynet med hjemmel i konkurranseloven §§ 12 og 29 kan pålegge opphør av ulovlig atferd og ilegge overtredelsesgebyr. Konkurransetilsynet viser til at overtredelsesgebyr etter konkurranseloven § 29 er å anse som straff etter EMK artikkel 6. Konkurransetilsynet peker på at tilbaketrekking av konsesjon vil være i strid med forbudet om dobbeltstraff i EMK, i de tilfeller der tilsynet har ilagt overtredelsesgebyr. Konkurransetilsynet fremhever viktigheten av at det foretas en grundig vurdering i hvert enkelt tilfelle om tilbaketrekking vil medføre dobbeltstraff.

*NHO* mener at karakteren av tilbaketrekking må gjøres på grunnlag av dens innhold, der eventuell tidligere sanksjonering ikke er relevant. *NHO* understreker også at dersom tilbaketrekking er ment som en sanksjon mot lovovertrедelser, så er det å anse som straff etter EMK og saksbehandlingen må gi de garantier for rettsikkerhet som følger av EMK og av forvaltningsloven.

#### 4.6.4 Departementets vurdering

Departementet merker seg at noen høringsinstanser har forutsatt at forslaget skal sendes på egen høring. Departementet viser til at forslaget er utførlig redegjort for og gjennomgått i høringsnotatet. Forslaget er likevel tydeliggjort og oppdatert sammenlignet med teksten som ble sendt på høring.

Departementet registrerer at mange høringsinstanser støtter forslaget om å innføre en sanksjonsmulighet i form av å trekke tilbake omsetningskonsesjoner for brudd på annet relevant regelverk enn brudd på energiloven, men har

omformulert og tydeliggjort hvilke lovbrudd som anses mest relevante.

Forbrukerne er helt avhengig av strøm, og må kunne stole på at kraftleverandørene overholder regelverket. Som primær tilsynsmyndighet må RME ha tilstrekkelige sanksjoner tilgjengelige der kraftleverandører ikke opptre i tråd med relevant regelverk.

Departementet er innforstått med at tilbaketrekking av konsesjoner har store konsekvenser for den enkelte bedrift. Tilbaketrekking av konsesjon skal kun benyttes i tilfeller hvor andre sanksjonsmidler er utilstrekkelige, basert på en helhetlig vurdering. Det foreligger i dag en hjemmel for tilbaketrekking av konsesjon ved brudd på energiloven. Forslaget supplerer og presiserer denne hjemmelen, samtidig som det ikke er en endring i de materielle reglene som kraftleverandøren i dag må følge. Det er heller ingen endring i sanksjonene. RME er primær tilsynsmyndighet for konsesjonærer etter energiloven, og de kan etter forslaget trekke andre lovbrudd inn i vurderingen av konsesjonærens skikkethet. Dette er viktig av hensyn til en effektiv forbrukerbeskyttelse og effektiv håndhevelse. Kraftleverandører må også i dag opptre innenfor angrerettloven og markedsføringsloven.

Enkelte av høringsinstansene uttaler at det ved tilbaketrekking av konsesjon kan oppstå situasjoner hvor aktørene ilegges dobbeltstraff i strid EMK. Problematikken knyttet til dobbeltstraff ble belyst i høringsnotatet, hvor det ble understreket at en tilbaketrekking av konsesjon som er basert på en vurdering av om rettighetshaver er skikket, ikke omfattes av EMKs forbud mot dobbeltstraff. Den foreslåtte bestemmelsen innebærer at kraftaktørene som kan skade forbrukere eller tilføy til strømmarkedet, kan miste konsesjonen.

Bestemmelsen åpner for at RME kan se hen til brudd på deler av forbrukerlovgivningen, og er dermed viktig av hensyn til en effektiv beskyttelse av forbrukerne. At pliktene til en kraftleverandør fremkommer av et sammensatt rettskildesbilde støtter at det må foretas en helhetlig vurdering av hvorvidt en kraftleverandør er skikket til å levere elektrisk energi til forbrukeren.

Departementet har oppdatert lovforslaget slik at de mest aktuelle lovhjemlene som RME kan vektlegge er listet opp i forslaget. Det er også innført en forskriftshjemmel i nytt tredje ledd for å kunne regulere eventuelt annet regelverk som vil kunne anses relevant etter bestemmelsen. I tillegg er det gjort enkelte mindre språklige justeringer.

## 4.7 Andre lovendringer

---

### 4.7.1 Endringer i forbrukerkjøpsloven

I forbindelse med endringer i markedsføringsloven og angrerettloven mv. (gjennomføring av moderniseringsdirektivet), jf. Prop. 50 LS (2022–2023), ble det tatt inn en tilsynsbestemmelse i forbrukerkjøpsloven med en opplisting av bestemmelser som kan sanksjoneres med overtredelsesgebyr. Ved en inkurie ble opplistingen ufullstendig.

Departementet foreslår at denne inkurien rettes ved forslaget til endring av forbrukerkjøpsloven § 61 a første ledd første punktum.

### 4.7.2 Endringer i markedsføringsloven

I forbindelse med endringer i markedsføringsloven og angrerettloven mv. (gjennomføring av moderniseringsdirektivet), jf. Prop. 50 LS (2022–2023), ble en gjeldende bestemmelse i markedsføringsloven erstattet uten at dette var tilsiktet.

Departementet foreslår at denne inkurien endres ved forslaget til endring av markedsføringsloven § 7 tredje ledd.

### 4.7.3 Høring

Endringen i forbrukerkjøpsloven som foreslått i punkt 4.7.1, er kun en inkurieretting. Tematikken ble hørt i forbindelse med gjennomføring av moderniseringsdirektivet (EU) 2019/2161 i norsk rett. Departementet anser en ny høring av departements forslag til å rette inkurien som åpenbart unødvendig, jf. utredningsinstruksen punkt 3-3 annet ledd tredje kulepunkt.

Endringene i markedsføringsloven som foreslås i punkt 4.7.2, har ikke vært på høring. Endringene er kun en inkurieretting som følge av at en gjeldende bestemmelse ved endringer i loven ble erstattet uten at dette var tilsiktet. Etter departementets vurdering unnlates høring da det anses som åpenbart unødvendig, jf. utredningsinstruksen punkt 3-3 annet ledd tredje kulepunkt.

## 5 Økonomiske og administrative konsekvenser

De foreslåtte lovendringene vil bidra til mer informerte forbrukere, et mer effektivt strømmarked, høyere tillit til kraftleverandørene og gi samfunnsøkonomisk gevinst. Tiltakene vil redusere informasjonsskjevheten forbrukerne står overfor, og gi forbrukerne bedre grunnlag til å kunne sammenligne tilbud og strømvavtaler og å gjøre gode valg. Det at forbrukerne har bedre muligheter til å ta gode valg kan medføre at færre forbrukere inngår ugunstige avtaler, og at det er lettere å bytte til bedre avtaler.

For enkelte kraftleverandører kan tiltakene medføre en lavere inntjening dersom forbrukerne velger vekk enkelte avtale typer. Lovendringene vil også medføre administrative engangskostnader for kraftleverandører som må tilpasse hjemmesider, produkttyper med tredjeparts aktører og markedsføringen. Tiltakene vil imidlertid ikke gi uforholdsmessige kostnader for kraftleverandørene, og de gjør ikke uforholdsmessige inngrep i strømmarkedet.

Grepene vil kunne bidra til bedre konkurranse mellom aktørene på strømmarkedet og til et mer velfungerende forbrukermarked for strøm. Kraftleverandørene konkurrerer ved å tilby best mulig avtaler, service og tilleggstjenester til lavest mulig pris og vilkår som passer kundenes behov. At forbrukerne får bedre grunnlag til å sammenligne tilbud og strømvavtaler, kan gi leverandørene økt

insentiv til å utvikle og tilby mer konkurranse-dyktige avtaler.

Det at regelkravene spesifiseres og tilpasses strømmarkedet, vil kunne føre til bedre og mer effektiv håndheving. Bedre håndheving kan også bidra til bedre konkurranse mellom aktørene, ved at de negative effekter på konkurransen fra næringsdrivende som ikke følger regelverket reduseres. Kraftleverandørene vil trenge noe tid for å tilpasse seg de nye kravene.

De foreslåtte endringene vil kunne føre til midlertidig økt tilsyn fra Forbrukertilsynet, avhengig av hvordan kraftleverandørene innretter seg etter lov- og forskriftsendringene. Endringene legger opp til økt transparens og bedre samsvar mellom markedsføring og kraftavtaler. Det antas at dette vil redusere det generelle konfliktnivået mellom kraftleverandører og forbrukere. Dette kan i sin tur bidra til færre forbrukerhenvendelser og klagebehandling i Forbrukertilsynet.

Forslagene vil kunne ha enkelte administrative konsekvenser for tilsynsmyndighetene, Reguleringsmyndigheten for energi (RME) og Forbrukertilsynet. Tilsynsmyndighetene fører allerede tilsyn med markedsføring og avtalevilkår på strømmarkedet. Det legges til grunn at tilsynsoppgavene løses innenfor gjeldende budsjett-rammer.

## 6 Merknader til lovforslaget

Endringer i energiloven

*Til § 4 A-1*

Paragrafen angir virkeområdet samt definisjoner til bruk i nytt kapittel 4 A i energiloven. Etter *første ledd* gjelder bestemmelsene i det nye kapittelet 4 A for kraftavtaler som inngås mellom kraftleverandør og forbruker.

*Annet ledd første punktum* definerer begrepet «kraftleverandør» slik det skal forstås i kapittel 4 A. Definisjonen er inspirert av definisjonen i forskrift om kraftomsetning og nettjenester § 1-3 første ledd, men er ikke like omfattende blant annet fordi den retter seg mot salg utelukkende til forbrukere. *Annet punktum* definerer hva som menes med en «forbruker» i kapittelet. Definisjonen er tilsvarende forbrukerdefinisjonen i markedsføringsloven § 5 første ledd bokstav a.

*Tredje ledd* statuerer reglens ufravikelighet til forbrukerens ugunst. Forslaget er skåret over samme lest som avtaleloven § 38 a.

*Til § 4 A-2*

Paragrafen er en ny særregel for strømavtaler som inneholder bestemmelser om kostnader ved forbrukerens oppsigelse, typisk for strømavtaler med bindingstid hvor det kan være avtalt et bruddgebyr. Bindingstid og eventuelle kostnader må være lovlige og rimelige for å kunne gjøres gjeldende, siden urimelige avtalevilkår er forbudt etter markedsføringsloven § 22.

Begrepet «kostnader» omfatter den faktiske kostnaden for forbrukeren som ønsker å komme seg ut av avtaleforholdet. Dette gjelder uavhengig av om den tilgodesette er kraftleverandøren eller forbrukeren.

Etter *første ledd* skal det i avtalevilkårene til en kraftavtale gis et regneeksempel som viser hvordan den eventuelle kostnaden beregnes, dersom avtalen inneholder vilkår om dette. Opplysningsplikten gjelder ved siden av opplysningsplikten om bruddgebyr etter prisopplysningsforskriften § 20 bokstav d, jf. markedsføringsloven § 8 tredje og fjerde ledd, og angrerettloven § 8 første ledd bokstav n.

*Annet ledd første punktum* gir forbrukeren en rett til informasjon. Forbrukeren skal kunne henvende seg til kraftleverandøren og få angitt beløpet på hva det faktisk vil koste for enten kraftleverandøren eller forbrukeren dersom forbrukeren ønsker å si opp avtalen. Opplysningene skal være mottatt av forbrukeren innen fem virkedager. Kraftleverandøren kan ikke kreve vederlag fra forbrukeren for opplysningene, jf. ordlyden «kostnadsfritt». Det er ingen begrensninger på hvor ofte forbrukeren kan anmode kraftleverandøren om dette. Etter *annet punktum* skal kraftleverandøren gi opplysningene skriftlig, og slik at de er tilgjengelige i fremtiden i uendret form. Ordlyden er inspirert av definisjonen av «varig medium» i angrerettloven § 5 bokstav f. Det er viktig at forbruker kan lagre opplysningene for å ha tid til å ta en informert beslutning. Etter *tredje punktum* skal beløpet som kraftleverandøren angir, være bindende for kraftleverandøren i minst to dager etter svaret er sendt forbrukeren. *Fjerde punktum* pålegger kraftleverandøren å informere om retten til å få informasjon om kostnader ved forbrukerens oppsigelse (bruddgebyr) i avtalevilkårene.

*Tredje ledd* er en hjemmel til departementet til å kunne fastsette forskrift om hvordan regneeksempel og opplysningene skal gis.

*Til § 4 A-3*

Paragrafen innfører en nedkjølingsperiode ved salg av kraftavtaler gjennom telefonsalg, dørsalg, standssalg, samt ved salg i fysiske butikker. Med «butikksalg» menes både faste forretningslokaler, jf. angrerettloven § 5 bokstav c og andre fysiske butikker. Begrepet «standssalg» tolkes vidt og er ment å omfatte også gatesalg og messesalg.

Angrerettloven og avtaleloven får anvendelse ved siden av paragrafen. Dette innebærer blant annet at forbrukeren skal få informasjon i tråd med opplysningskravene i angrerettloven § 8 første ledd og avtaleloven § 38 b første ledd, samt at forbrukeren kan ha en angrerett på strømavtalen etter angrerettloven. Bestemmelsen gjelder

også ved siden av reglene for avtaleinngåelse i forbrukerforhold etter angrerettloven § 10.

For telefonsalg gjelder også reglene i markedsføringslovens kapittel 3. For dørsalg gjelder paragrafen ved siden av reglene om dørsalg i markedsføringsloven § 17a.

Etter *første ledd første punktum* skal tilbud om en kraftavtale gjennom telefonsalg, dørsalg, standssalg og salg i fysiske butikker, gis skriftlig og på en slik måte at opplysningene er tilgjengelige i fremtiden i uendret form. Formalkravet er inspirert av definisjonen av «varig medium» i angrerettloven § 5 bokstav f. Bestemmelsenes pliktsubjekt er kraftleverandøren eller den som handler på kraftleverandørens vegne, for eksempel callcenter-agenter, ansatte i fysiske butikker og dørselgere. Etter *annet punktum* kan forbrukeren tidligst akseptere et tilbud om kraftavtale 24 timer etter at tilbudet er mottatt. Med dette etableres en «nedkjølingsperiode» på 24 timer. Formålet er å gi forbrukerne tid til å vurdere tilbudet og sammenligne med andre avtaler. Forbrukerens aksept skal gis skriftlig, og forbrukeren er ikke bundet før skriftlig aksept er gitt.

Etter *annet ledd* skal kraftleverandøren kunne dokumentere forbrukerens aksept og utlevere aksepten til myndighetene på forespørsel.

#### Til § 4 A-4

Paragrafen regulerer den privatrettslige virkningen mellom forbruker og kraftleverandør der kraftleverandøren gjør ensidige endringer til forbrukerens ugunst underveis i avtaleforholdet.

Etter *første ledd* kan endringer kraftleverandøren gjør i avtalen som er til forbrukerens ugunst, tidligst tre i kraft 30 dager etter at varsel er mottatt av forbruker. Bestemmelsen i seg selv åpner ikke opp for å kunne gjøre ensidige endringer. For å kunne endre avtalevilkårene, typisk justere prisen underveis i avtaleforholdet, må kraftleverandøren ha hjemmel i avtalen med forbrukeren og endringene må foretas innenfor visse rammer, jf. markedsføringsloven § 22 og avtaleloven §§ 36 og 37. Endringene fra kraftleverandøren må følge av avtalen og bakgrunnsretten for øvrig. Endringer til forbrukerens ugunst er endringer der forbrukerens stilling i avtaleforholdet blir svakere, herunder der prisen forbrukeren skal betale settes opp. Varselet må oppfylle kravene i prisopplysningsforskriften § 22, om ikke får den ensidige endringen ingen avtalerettslig virkning mellom avtalepartene. Er det avtalt at forbrukerens pris følger spotprisen, kommer ikke bestemmelsen til anvendelse når

spotprisen endrer seg. Bestemmelsen er ikke til hinder for avtaler om at prisen skal følge spotprisen på strøm.

Endringer i avtalen som er til forbrukerens gunst, typisk at prisen settes ned, er ikke omfattet av bestemmelsen. Slike endringer kan tre i kraft umiddelbart. Dersom det gjøres flere ensidige endringer samtidig, må alle endringene være til forbrukerens gunst for at bestemmelsen ikke får anvendelse.

Etter *annet ledd første punktum* får forbrukeren en kostnadsfri oppsigelsesadgang dersom endringen etter første ledd ikke godtas. Dette gjelder også for avtaler med avtalt bruddgebyr. Kraftleverandøren kan i dette tilfellet ikke kreve bruddgebyr eller eventuell erstatning for økonomisk tap e.l. dersom forbrukeren benytter seg av oppsigelsesadgangen. Dette gjelder ikke for forbrukeren, der forbrukeren er kreditor for bruddgebyret. Forbrukeren skal kunne si opp avtalen gratis, også der andre vilkår er avtalt mellom partene. Forbrukeren kan si opp avtalen senest dagen før endringen trer i kraft. Dette gjelder også selv om andre vilkår som oppsigelsestid er avtalt mellom partene. Bestemmelsen legger til rette for at forbrukeren får tid til å områ seg slik at vedkommende kan vurdere om den ønsker å forlate eller forbli i avtaleforholdet. Etter *annet punktum* gjelder forbrukerens oppsigelsesrett etter første punktum likevel ikke ved prisøkninger som skyldes økte offentlige avgifter knyttet til omsetning av energi, når avgiftsøkningen ikke var offentlig kjent på avtaletidspunktet.

*Tredje ledd* gir forskriftshjemmel til å gi nærmere regler om hvordan endringer i kraftavtalen varsles forbrukere.

#### Til § 4 A-5

Paragrafen regulerer Forbrukertilsynets og Markedsrådets myndighet til å føre tilsyn med bestemmelsene i §§ 4 A-1 til 4 A-4 i energiloven.

*Første ledd første punktum* tydeliggjør at Forbrukertilsynet og Markedsrådet fører tilsyn med bestemmelsene i det nye kapittelet 4 A. *Annet punktum* viser til at tilsyn utføres i samsvar med de nærmere angitte reglene i markedsføringsloven. Dette innebærer blant annet adgang til å fatte forbudsvedtak med tvangsmulkt, og å rette vedtak mot medvirkere, jf. markedsføringsloven § 39. Videre innebærer dette at Barne- og familiedepartementet kan gi nærmere regler om ileggelse av tvangsmulkt, jf. markedsføringsloven § 41 sjette ledd. *Tredje punktum* tydeliggjør at bestemmelsene i energiloven kapittel 10 ikke

gjelder ved tilsyn med bestemmelsene i kapittel 4 A.

Etter *annet ledd første punktum* kan Forbruker-tilsynet og Markedsrådet ilegge den ansvarlige et overtredelsesgebyr ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av regler nevnt i første ledd første punktum som anses som vesentlig eller har skjedd gjentatte ganger. Etter *annet punktum* kan departementet i forskrift gi nærmere regler om utmåling av overtredelsesgebyr, slik at Barne- og familiedepartementet får forskriftskompetanse til å fastsette regler om utmåling av overtredelsesgebyr ved brudd på bestemmelsene i kapittel 4 A.

#### *Til § 10-2 nytt annet og tredje ledd*

Etter *annet ledd* kan reguleringsmyndigheten, RME, helt eller delvis trekke tilbake omsetningskonsesjoner etter § 4-1 ved grovt eller gjentatte brudd på energiloven eller bestemmelser gitt i medhold av energiloven. Videre utvides RMEs tilbaketrekkingsadgang til å omfatte brudd på nærmere angitte alternative bestemmelser i avtaleloven, markedsføringsloven og angrerettloven, samt forskrifter gitt med hjemmel i markedsføringsloven § 6 femte ledd eller § 10 annet og tredje ledd og angrerettloven § 8.

Dette gjelder kun ved endelig vedtak om brudd på disse bestemmelsene fra relevant myndighet. Bruddet må videre være av en slik karakter at det er rimelig grunn til å tro at fortsatt virksomhet kan skade forbrukeren eller tilliten til strømmarkedet eller aktørene i strømmarkedet.

Etter *tredje ledd* kan departementet gi forskrift om eventuelt ytterligere annet regelverk som gir grunnlag for å trekke tilbake omsetningskonsesjon.

#### Endringer i forbrukerkjøpsloven

I Prop. 50 LS (2022–2023) og Lovvedtak 80 (2022–2023) ble det tatt inn en tilsynsbestemmelse i forbrukerkjøpsloven § 61 a første ledd første punktum for å tydeliggjøre at Forbrukertilsynet fører tilsyn med og kan ilegge overtredelsesgebyr for brudd på bestemte bestemmelser i forbrukerkjøpsloven. Ved en inkurie ble § 18 a ikke tatt inn i denne opplistingen. § 18 a er imidlertid omtalt i de generelle merknadene i Prop. 50 LS (2022–2023), se punkt 4.2.5.4.3 på side 34. Ved at § 18 a nå tas inn i opplistingen i § 61 a første ledd første punktum, rettes denne inkurien.

#### Endringer i markedsføringsloven

I Prop. 50 LS (2022–2023) og Lovvedtak 80 (2022–2023) ble markedsføringsloven § 7 ved en inkurie endret slik at påvirkningsvilkåret falt ut. Istedenfor ble det gitt likelydende bestemmelser i annet ledd bokstav a og tredje ledd. Det var omtalt i merknader til lovforslaget at påvirkningsvilkåret i tidligere annet ledd skulle bli tredje ledd, men denne endringen kom ikke med i lovvedtaket. Ved at påvirkningsvilkåret nå tas inn i *tredje ledd* og erstatter teksten som er likelydende med annet ledd bokstav a, rettes denne inkurien. Påvirkningsvilkåret må være oppfylt for at en handelspraksis skal kunne regnes som villedende etter første eller annet ledd.

Energidepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i energiloven mv. (tiltak for et mer forbrukervennlig strømmarked).

---

Vi **HARALD**, Norges Konge,

st a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i energiloven mv. (tiltak for et mer forbrukervennlig strømmarked) i samsvar med et vedlagt forslag.

---

## Forslag

### til lov om endringer i energiloven mv. (tiltak for et mer forbrukervennlig strømmarked)

#### I

I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. gjøres følgende endringer:

Nytt kapittel 4 A med §§ 4 A-1 til 4 A-5 skal lyde:

#### **Kapittel 4 A. Omsetning av elektrisk energi fra kraftleverandør til forbrukere**

##### *§ 4 A-1 Virkeområde og definisjoner*

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder avtale om kjøp av elektrisk energi (kraftavtaler) som inngås mellom en kraftleverandør og en forbruker.

Med kraftleverandør menes i dette kapitlet et foretak med omsetningskonsesjon etter § 4-1 som selger elektrisk energi til forbrukere. Med forbruker menes i dette kapitlet en fysisk person som ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet.

Bestemmelsene i dette kapitlet kan ikke ved avtale fravikes til ugunst for en forbruker.

##### *§ 4 A-2 Informasjon om kostnader ved forbrukerens oppsigelse av kraftavtale*

Dersom en kraftavtale inneholder vilkår om kostnader ved oppsigelse som kraftleverandøren eller forbrukeren skal betale ved oppsigelse, skal det gis et regneeksempel i avtalevilkårene som viser hvordan kostnadene beregnes.

Kraftleverandøren skal på forbrukerens anmodning kostnadsfritt og senest innen fem virkedager angi hvilken eventuell kostnad en oppsigelse av kraftavtalen vil utgjøre. Beregningen av kostnaden skal gis forbrukeren skriftlig og på en slik måte at opplysningene er tilgjengelige i fremtiden i uendret form. Beregningen av kostnaden er bindende for kraftleverandøren i 48 timer. Retten til informasjon etter første og annet punktum skal fremgå av avtalevilkårene.

Departementet kan gi forskrift om hvordan regneeksempelet etter første ledd og beregningen av kostnaden etter annet ledd skal gis.

##### *§ 4 A-3 Nedkjølingsperiode ved telefonsalg, dørsalg, standssalg og butikksalg*

Et tilbud om kraftavtale ved telefonsalg, dørsalg, standssalg og butikksalg skal gis skriftlig og på en slik måte at opplysningene er tilgjengelige i fremtiden i uendret form. Forbrukeren kan tidligst akseptere et slikt tilbud om kraftavtale 24 timer etter at tilbudet er mottatt og blir ikke bundet før tilbudet er akseptert skriftlig.

Kraftleverandøren skal kunne dokumentere forbrukerens aksept og utlevere aksepten til myndighetene på forespørsel.

##### *§ 4 A-4 Oppsigelsesrett ved endringer i kraftavtalen*

Dersom en kraftavtale inneholder en adgang for kraftleverandøren til ensidig å gjøre endringer i avtalen, kan en endring til ugunst for forbrukeren tidligst tre i kraft 30 dager etter at forbrukeren har mottatt skriftlig varsel om endringen.

En forbruker som har mottatt et varsel etter første ledd, kan si opp avtalen kostnadsfritt for endringen gjøres gjeldende. Oppsigelsesretten gjelder likevel ikke ved prisøkninger som skyldes økte offentlige avgifter knyttet til omsetning av energi, når avgiftsøkningen ikke var offentlig kjent på avtaletidspunktet.

Departementet kan gi forskrift om hvordan endringer i kraftavtalen skal varsles overfor forbrukere.

##### *§ 4 A-5 Tilsyn*

Forbrukertilsynet og Markedsrådet skal føre tilsyn med at bestemmelsene i §§ 4 A-1 til 4 A-4 overholdes. Tilsynet med bestemmelsene skal utføres i samsvar med reglene i markedsføringsloven §§ 32 til 41, § 42 første ledd annet punktum og §§ 43 til 43 c. Bestemmelsene i kapittel 10 gjelder ikke for tilsyn etter første og annet punktum.

Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av regler nevnt i første ledd første punktum, som anses som vesentlig eller har skjedd gjentatte ganger, kan den ansvarlige ilegges et overtredelsesgebyr. Departementet kan gi forskrift om utmålingen av slikt overtredelsesgebyr.



§ 10-2 annet og tredje ledd skal lyde:

*Reguleringsmyndigheten kan, uavhengig av første ledd, helt eller delvis trekke tilbake en omsetningskonsesjon etter § 4-1 ved grovt eller gjentatte brudd på bestemmelser gitt i eller i medhold av loven her, samt i*

*a. avtaleloven § 38 b*

*b. markedsføringsloven § 6, § 10, § 11, § 12, § 13, § 13 a, § 14 første ledd, § 15, § 16, § 16 a første ledd bokstav a, § 17, § 17 a, § 18, § 20 annet ledd og § 22, eller forskrift gitt i medhold av § 6 femte ledd eller § 10 annet og tredje ledd*

*c. angrerettloven §§ 8 til 24 a, § 25 annet ledd annet punktum og § 27 eller forskrift gitt i medhold av § 8.*

*Første punktum gjelder likevel bare når lovbruddet gir rimelig grunn til å tro at fortsatt virksomhet kan skade sluttbrukere eller tilliten til strømmarkedet eller aktørene i strømmarkedet.*

*Departementet kan gi forskrift om at også brudd på andre bestemmelser gitt i eller i medhold av lov, skal kunne gi grunnlag for å trekke tilbake en omsetningskonsesjon.*

Nåværende § 10-2 annet ledd blir nytt fjerde ledd.

## II

I lov 21. juni 2002 nr. 34 om forbrukerkjøp skal § 61 a første ledd første punktum lyde:

Forbrukertilsynet og Markedsrådet skal ut fra hensyn til forbrukerne føre tilsyn med at bestemmelsene gitt i § 6 første ledd, § 14 fjerde ledd, § 18 a og § 23 følges av en næringsdrivende.

## III

I lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. skal § 7 tredje ledd lyde:

*Praksisen anses likevel bare som villedende dersom den er egnet til å påvirke forbrukerne til å treffe en økonomisk beslutning som de ellers ikke ville ha truffet.*

## IV

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft forskjellige bestemmelser til forskjellig tid.





